

LES ABREVIACIONS

Objectius

- Prendre consciència de la necessitat d'usar mecanismes normalitzats en els procediments per a escurçar paraules en els textos tècnics i científics.
- Aprendre les convencions més habituals en abreviació, siglació i símbols.

I. INTRODUCCIÓ

Les abreviacions són les supressions de lletres en un mot o expressió per a abreujar-los. Només s'han d'emprar si es produeix una economia significativa i necessària. L'ús d'aquests escurçaments ve d'antic: des dels inicis de l'escriptura. Ja de bon començament es van anar prodigant, sobretot en els àmbits religiós i jurídic. I han anat augmentant, tant en nombre de formes abreujades com en àmbits d'ús, a mesura que l'escriptura s'ha anat estenent.

Les abreviacions s'han de reservar per a determinats contextos, com ara notes al peu de la pàgina, taules, gràfics, etc., on s'haja de reduir, per raons d'espai, la llargària normal de les paraules. Dins del text, en general, s'han d'emprar les paraules senceres, i no s'han d'utilitzar les abreviacions que ocupen el mateix espai, o gairebé, que l'expressió desplegada.

En l'ús de les abreviacions, com en altres terrenys ortotipogràfics (cometes, cursiva, majúscules i minúscules, etc.), hi ha una certa confusió i incoherència. La regulació d'aquestes pràctiques no depèn de les autoritats lingüístiques i, per tant, no hi ha un únic sistema d'aplicació obligatòria. La normativa només s'ocupa de les qüestions essencials de l'idioma: l'ortografia, la morfologia, la sintaxi i el lèxic.

De fet, les úniques abreviacions regulades estrictament són els símbols, que depenen de la ciència o de la tècnica, i que estan regulats per organitzacions sense autoritat lingüística. Algunes de les institucions que els regulen són, entre d'altres, l'AENOR (Asociación Española de Normalización y Certificación), que produeix les normes UNE en l'àmbit estatal, i l'ISO (International Standards Organization), en l'àmbit internacional. Aquestes regulacions, però, no afecten les abreviacions generals.

Ara bé, això no vol dir que no hi haja recomanacions emeses per organismes diversos, des de llibres d'estil de determinats mitjans de comunicació o editorials fins a manuals ortotipogràfics o gabinets lingüístics de diferents adscripcions. Amb el benentès, però, que manquen de força normativa o coercitiva (fora del seu àmbit estricte) i que es limiten a fer recomanacions per a orientar en l'ús normalitzat d'aquests abreujaments. Això és el que tractarem de fer en les pàgines que segueixen.

II. ELS DIFERENTS TIPUS D'ABREVIACIONS

Les abreviacions més habituals són les abreviatures, els símbols i les sigles.

II.1. LES ABREVIATURES

Les abreviatures són els escurçaments gràfics d'un mot o d'un sintagma, que es forma eliminant lletres internes o finals, la qual cosa s'indica amb un punt o una barra.

Característiques:

- a) Les abreviatures que fan referència a un únic mot s'anomenen *simples* (av., t/).
- b) Les abreviatures que fan referència a un sintagma (conjunt de mots) s'anomenen *compostes* (n. de la t., a. m.).
- c) Hi ha diferents procediments per a abreujar un mot:
  - Quan un mot s'abreuja suprimint-ne la part final es tracta d'una *abreviatura per suspensió* (jul., butll., aprox.).
  - Quan s'elimina la part corresponent a l'interior del mot és una *abreviatura per contracció*, amb moltes variants (Sra., fra., Il·lma., dj.).
- d) Les abreviatures mantenen l'accent del mot sencer (àt., pàg.).
- e) Les abreviatures que es fan per contracció admeten el plural (Sres., Il·mes.).
- f) Les abreviatures formades per suspensió no admeten una s com a marca del plural (*tels., *pàgs.).
- g) Pel que fa a l'apostrofació, les abreviatures es comporten com un mot desplegat (any de l'ed.).

II.2. LES SIGLES

Les sigles són les abreviacions formades amb les inicials o més lletres de cada una de les paraules que conformen un enunciat o un sintagma. Històricament han estat envoltades d'un cert misteri. L'emperador bizantí Justinià I (482-565), que va dur a cap una gran tasca legislativa, ja parlava de *siglorum captiones* (els paranys de les sigles) i de *compendiosa aenigmata* (endevinalles abreujades). Durant aquesta època van arribar a ser tan abundoses i complexes que se'n prohibí l'ús en els textos jurídics. L'explicació d'aquesta prohibició és l'exigència de claredat en aquest àmbit (en abreujar determinats mots en llatí pot quedar enfosquida la declinació corresponent i, doncs, no quedar clar el significat de l'expressió).

Malgrat aquesta desconfiança envers les sigles, aquestes no han fet més que proliferar d'aleshores ençà. De fet, Dámaso Alonso (1898-1990), que va ser acadèmic i president de la RAE, ja va dir, referint-se al segle XX, que havia sigut un *siglo de siglas*. En aquesta abundosa presència de les sigles no hi ha hagut solució de continuïtat en el tombant del segle.

Característiques:

- a) S'escriuen amb majúscula i sense punts ni espais entre les lletres.
- b) No tenen variació de nombre, de manera que s'ha d'evitar l'afegiment d'una s (amb apòstrof o sense) o la repetició de lletres (amb l'excepció de CCOO i PPCC) per a marcar el plural. Aquest es marca amb els determinants (les ONG, els EUA).

- c) S'acostumen a escriure en redona encara que corresponguen a un sintagma que s'escriu en cursiva (DCVB, DIEC), tot i que aquest criteri no és compartit per tothom.
- d) No s'accentuen, encara que algun mot del sintagma corresponent vaja accentuat (ADN: àcid desoxiribonucleic).
- e) No es recomana partir-les a final de ratlla.
- f) Quan van precedides d'article, aquest ha de tenir el gènere corresponent en valencià, independentment de la llengua d'origen (el KGB, la CIA).
- g) Algunes sigles d'ús molt freqüent es lexicalitzen i esdevenen noms comuns; aleshores, és clar, perden les majúscules i els punts (làser, ovni, radar, sida).
- h) Pel que fa a la pronunciació de les sigles cal tenir present que s'han de pronunciar segons la fonètica de la nostra llengua (BBC, PC, VHS). A més, la seua pronunciació admet diferents possibilitats:
- Pronunciació lletrejada (IPC, UPV).
  - Pronunciació sil·làbica. En aquest cas, en general, són planes si acaben en vocal o vocal seguida de *s*, *-en*, *-in* (INI, CIEMEN); i són agudes en la resta de casos (OTAN, INEF, INSALUD).
  - Pronunciació combinada, lletrejant i amb pronunciació sil·làbica (MSDOS: ema-essa-dos).
  - Pronúncia desplegada (CJJP: Consell General del Poder Judicial).
  - Algunes sigles, en fi, tenen diferents possibilitats de pronunciació, cosa que es reflecteix apostrofant-les o no (el SNL: el Servei de Normalització Lingüística / l'SNL: l'essa-ena-ela).
- i) L'apostrofació de les sigles sol presentar vacil·lacions, no hi ha criteris únics que en determinen l'ús. Uns dels més estesos són els següents:
- Si les sigles es pronuncien com un nom comú (acrònims) segueixen les normes generals de l'apostrofació (el PIB, l'ONU, l'UCI, la NASA).
  - Si la pronunciació de les sigles és lletrejada i la primera comença amb vocal, els articles *el* i la preposició *de* s'apostrofen sempre, mentre que l'article *la* no s'apostrofa si la vocal inicial és una *i* o una *u* (l'IPC, d'IPC, l'ADN, d'ADN, la UPV, la ITV).
  - Si la sigla comença amb consonant, els articles *el* i *la*, i la preposició *de*, només s'apostrofen quan el nom d'aquesta consonant comença amb vocal (el DDT, de DDT, l'FMI, l'NBA, l'FM, d'FM).

II.3. ELS SÍMBOLS

Els símbols són uns tipus d'abreviacions científiques o tècniques mitjançant els quals es representa una paraula o un sintagma.

Característiques:

- a) Molts estan regulats internacionalment (m, v).
- b) S'escriuen en redona (llevat que se'n faça un ús metalingüístic) i no porten mai punt final (llevat que siga el punt de l'oració que acaben).
- c) No sempre hi ha coincidència entre les lletres o signes del símbol i la paraula representada: Km (que es recomana escriure *quilòmetre*), K (símbol del potassi).
- d) No tenen variació de nombre (singular o plural).

III. RECULL D'ABREVIACIONS HABITUALS

<i>mots o sintagmes</i>	<i>Abreviatures</i>	<i>sigles</i>	<i>símbols</i>
a l'atenció de	a/		
abans de Crist	a. d. C.	aC	
abril	abr.		
agost	ag.		
alumne/a	al.		
<i>ante meridiem</i> (abans del migdia)	a. m.		
antigament	ant.		
aproximadament	aprox.		
àrea			a
àtic	àt.		
avinguda	av.		
bari			Ba
batxillerat	batx.		
blanc i negre	b/n		
Butlletí Oficial de l'Estat		BOE	
byte			b
carrer	c., c/		
centi-			c
centilitre			cl
cinqué	5é, 5é.		
codi d'identificació fiscal		CIF	
codi postal		CP	
col·legi públic		CP	
compte corrent	c/c, cte. ct.		
confronteu	cf.		
deca-			da
decret llei		DL	
denominació d'origen	d. d'o.	DO	
departament	dept.		
Diari Oficial de la Generalitat Valenciana		DOGV	
dilluns	dl.		
director/a general	dir. gral.	DG	
doctor / doctora	Dr. / Dra.		
document nacional d'identitat		DNI	
dòlar (dels EUA)			\$, S, USD
duplicat	dcat.		
educació secundària obligatòria		ESO	
entresòl	entl.		
especialment	esp.		
específicament	espf.		
est			E
Estats Units d'Amèrica		EUA	
est-nord-est			ENE

est-sud-est			ESE
febrer	feb.		
ferrocarril		FC	
foli		F	
formació en centres de treball		FCT	
formació professional		FP	
franc a la fàbrica	f. f.		
giga-			G
gigabyte			Gb
gir postal		GP	
gram			g
grau [geometria]			º
grau Celsius			ºC
habitants	h.		
hora			h
hotel			H
ídem	íd.		
impost sobre el valor afegit		IVA	
institut d'ensenyament secundari		IES	
joule			J
Kelvin			K
lleï		L	
lleï orgànica		LO	
megabyte			Mb
metre			m
mil·li-			m
milió			M
nombre	nre.		
nord-oest			NO, NW
nota bene (advertiu-ho bé)	n. b.	NB	
nota de la redacció	n. de la r.		
número	n., núm.		
or			Au
organització no governamental		ONG	
passatge	ptge.		
per cent			%
per exemple	p. e, p. ex.		
pes brut	p. b.	PB	
pes net	p. n.	PN	
plaça	pl.		
plom			Pb
postdata	p. d.	PD	
primer	1r, 1r.		
professor/a	prof.		
programes de garantia social		PGS	
proves d'aptitud per a l'accés a la universitat		PAAU	

radian			rad
reial decret		RD	
revolucions per minut			rpm
ronda	rda.		
segle	s.		
segon (ordinal)	2n, 2n.		
segon (geometria)			"
segon (temps)			s
sense data	s/d		
senyor / senyora	Sr. / Sra.		
signatura	sign.		
síndrome respiratòria aguda greu (<i>severe acute respiratory syndrome</i>)		SARS	
sobreàtic	s/àt		
societat anònima	s. a.	SA	
taxa anual equivalent		TAE	
telèfon	t., tel.		
televisió	tv.	TV	
vegeu	v., vg., veg., <i>vid.</i>		
<i>verbi gratia</i> (verbigràcia, per exemple)	v. gr.		
versió original	v. o.	VO	
vist i plau	v. i p.	VP	
<i>water closet</i> (våter / lavabo)	w. c.	WC	
watt			W
yen			Y

Activitat 1

Abreugeu les expressions següents:

<i>els dies de la setmana</i>	<i>els mesos de l'any</i>	<i>els deu primers nombres ordinals</i>
dilluns:	gener:	primer / primera:
dimarts:	febrer:	segon / segona:
dimecres:	març:	tercer / tercera:
dijous:	abril:	quart / quarta:
divendres:	maig:	cinqué / cinquena:
dissabte:	juny:	sisé / sisena:
diumenge:	juliol:	seté / setena:
	agost:	vuité / vuitena:
	setembre:	nové / novena:
	octubre:	desé / desena:
	novembre:	
	desembre:	

Activitat 2

Indiqueu el significat de les abreviacions següents:

*:	ALC:	PGA:
@:	BCN:	PVC:
[ ]:	DIN:	TAC:
√:	EOI:	VLC:
©:	FOL:	ZAL:
®:	°C:	
¶:	PC:	

Activitat 3

Corregiu les abreviacions que calga de les expressions següents:

c/. Tres Forques, 74, 5é. 1a 46018 València Tel. 963.00.00.00.

Moltes criatures beuen 1/2 L de llet cada dia.

L'edat mitjana va del segle V al segle XV; l'edat moderna, del s. XV al s. XVIII.

El partit ha durat 2 h. 25 min. i 30 s.

Activitat 4

Trieu l'abreviació més adient de les opcions següents:

avinguda: av. / avgda.	doctor i doctora: Dr. i Dra. / dr. i dra.	tercer: 3r. / 3er. / 3r / 3er.
carrer: c/. c. / c/	editorial: edit. / ed. / el.	tona: Tm / t / T / t.
classificació: class. / clas.	litre: ltre. / l / L	
decàmetre: Dm / dam / dm	número: núm. / nº / nre.	
decibel: DB / dB / db / Db / dB.	nord-oest: NW / N-O / NO / N-W	
dimecres: dc. / dx. / dc / dx	quilòmetre: Km. / Km / km. / km	
diumenge: dge. / dg. / dge / dg	segones: 2s. / 2es. / 2es	

BIBLIOGRAFIA

MESTRES, Josep M. – GUILLÉN, Josefina (1992): *Diccionari d'abreviacions*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.